

AR BIBL DANTEL

habakouk

hobedia

yoel

yona

TROISIGETH

GANT

MARSEL KLERG

HA

MAODEZ GLANNOUR

1955

AR BIBL SANTEL

habakouk

hobedia

yoel

yona

Troisigeh

gant

MARSEL KLERG

ha

MAODEZ GLANNOUR

1955

ha Nahoum. Ha skrivet en divije war-dro 600.

Frammadur al levr

Frammet resis en em ziskouez al levrig gant teir lodenn disheñvel mat :

Al lodenn gentañ, 1,2 - 2,4, a zo e stumm un enzi-viz etre ar profed hag an Aotrou. Daou glemgan a-berzh an diouganer e respont dezho daou respont a-berzh Doue.

An eil rannad a zo enni goude ur rakskrid, pemp mil-ligadenn a-enep tiranterezh ha mac'homerozh fallakr an alouberien nevez.

An trede lodenn erfin a zo anezhi ur bedenn-engalv e stumm ur salm, ma c'houlenn ganti ar profed donedi-gezh nerzhus Doue da gemmañ doare ar bed.

Menoziou al levr

N'eo ket Habakouk ur profed tamaller nag un emban-ner kastizoù : Hamos, Oseac'h, Isahia, Mika, Sefania, Yeremia, a wel istor o fobl gant menoziou disheñvel : evito, aloubadegoù an enebourien ned int nemet kastiza-durioù a-berzh an Doue reizh ha paeamant an dizurzh a vez o ren en Israhel. Ne zeuio ar silvidigezh nemet pa vo bet puraet pobl Doue, pa'n em zistroio endro war-du Yaweh. Neuze e talvezo adarre an emglev etre an Aotrou hag e bobl, da vezañ ur vammenn a evurusted hag a nerzh evit Israhel.

Kefridi Habakouk a zo disheñvel. Ene enkrezet gant kudenn ar gwall, emañ o'n em c'houlenn perak e lez an Aotrou ar fallagriezh d'ober he reuz ha da seblantout troc'hiñ. Moarvat eo kablus Israhel, pec'hat en deus. Met ar pezh a zegas Kaldeiz er vro n'eo ket ar reizher, met muioc'h c'hoazh a vac'homerezh, a fallagriezh. Daoust ha kenderc'hel a raio Kaldeiz da flastrañ ar broadoù, int ha na anzavont justis ebet nemet gwirioù an nerzh.

Ar respont en em ziskouez da gentañ war un dachenn ledan : an den fall a vo diskaret, an den just a vevo. Da lavarout eo : Kaldeiz a vo distrijet diwar dremm ar bed, hag Israhel adsavet. Dija e c'hell ar profed gant fiziañs ha surentez, teurel e vallozhioù a-enep an tirant galloudus ; dija e c'hell gwelout nerzh Doue o tont evit kemmañ doare ar bed ha salviñ an den reizh.

Dibarfet e chom respont Habakouk : e soñjoù ne seblantont ket mont en tu-hont da vuhez ar pobloù war an douar. Met ar gudenn-se e kendalc'ho profeded all, evel Yeremia, Yec'hezekiel, Yob, Koheleth, da vezañ prederiet ganti. Ne vo diskoulmet nemet gant Levr ar Furnez, pa vo gwelet justis Doue o c'hoprañ an dud n'eo ket hepken war an douar, met en tu-all d'ar bed-mañ, er vuhez da zont. N'eus forzh : suradurioù ha barnedigezhioù Habakouk a zo dija ur c'hemenn hag un esper d'ar pezh a zisklerio ar C'hrist.

H A B A K O U K
+++++

Ano al levr

1, 1 An diougan diskleriet, dre weledigezh, da Habakouk, ar Profed.

I

LEVRIG AR C'HLEMMGANOU

Klemmigan kentañ : ar Justis dispennet

2 Betek pegeit, Yaweh, az kalvin d'am sikour
Hep na selaoufes ac'hanon,
E c'harnin war-du ennout : " Gwaskerezh ! "

=====

2. In ano e bobl emañ ar Profed o klemm ouzh an Aotrou en abeg d'an dizurzhioù en em zispak dindan e zaoulagad. Ar gwerzadoù 6-10 a ziskouezo e tleomp kompren anezho eus ar mesk hag ar reuz a laka da ren er vro mestronezh Kaldeiz. Perak e lez justis ha madelezh Doue, ur pagan ken fallakr da vac'homañ ar re a zo, daoust da bep tra, gwelloc'h c'hoazh egetañ ?

Habakouk : 1,2 — 1,7

Hep na zeufes d'am saveteiñ !

3 Perak e rez din gwelout an drougiezh ?
Ha te, sellout a rez ouzh ar mac'homerezh ?
Skraperezh ha gwaskerezh ne welan ken dirazon,
Setu breudoù, an dizunvaniezh en he gwashañ !

4 Ha gant-se eo dinerzh al lezenn,
Ar reizh n'en em ziskouez morse ken,
Emañ an den fall oc'h enkañ an den just,
Nemet barnedigezh kamm n'eus ken.

Kentañ respont Doue: Kaldeiz, gwalenn a gastiz a-berzh
an Aotrou

5 Sellit e-touez ar broadoù, sellit,
Bezit souezhet ha saouzanet !
Rak ne 'ya d'ober en hoc'h amzer ul labour
Na gredfec'h ket mar befe kontet deoc'h.

6 Rak setu ma lakan Kaldeiz da sevel
Ar bobl gouez ha feulz-se
A red a-dreuz tachennoù-douar bras
Evit kemer chomlec'hioù n'int ket dezhi.

7

7 Spouronus ha braouac'hus ez eo,

7. Ar bobl-se n'anav na Doue na mestr, evit en em ren
diouzh plijadur he nerzh.

6

Habakouk : 1,7 — 1,11

He youl a zo dezhi he gwir hag he braster.

8 He c'hezeg a zo primoc'h eget al louparded
Ha taeroc'h eget ar bleizi diouzh an noz ;
He marc'heien a lam war-raok o tont eus a bell,
Nijal a reont 'vel an erer o plaouiañ war e breizh.

9 Dont a reont holl evit ar skraperezh,
O dremmoù c'hoantek astennet war raok ;
Dont a reont 'vel un avel loskus
O tastum prizonidi evel traezh.

10 Ar bobl-se a ra goap ouzh ar rouaned,
Eviti ez eo ar briñsed danvez farserezh ;
Fent he deus gant an holl greñvlec'hioù,
Berniañ a ra douar outo hag o c'hemer.

11 Ha goude-se eo bet troet ar barr-avel,
aet eo kuit ...

Torfedour an hini a ra e Zoue eus e nerzh.

9. An destenn a zo diasur hag a seblant drastet.
11. Testenn diasur he ster: Reoù all a gompren evel-
henn ar werzenn gentañ : "Ha setu ar spered (da lava-
rout eo : c'hwezh an diouganerezh) tremenet hag aet
kuit", nemet e rankont neuze adstammañ an eil gwerzenn
a-benn he lakaat da dalvezout : "Me avat a ya da zis-
plegañ va c'hlemmigan d'am Doue".

Habakouk : 1,12 -- 1,16

Eil klemmgan : a-cnop gwaskerezh didruoz Kaldeiz

12 A holl viskoazh ha n'out-te ket Yaweh,
Va Doue, va sant, te ha n'hellez ket mervel ?
Ar bobl-se ac'h eus laket evit ober justis
He startaet ac'h eus evel ur roc'h, 'vit' kastizañ.

13 Met re bur eo da zaoulagad
evit chom da sellout an droug
Ne c'hellez ket gouzav ar mac'homeriozh
dindan da sell ;
Met perak neuze gwelout ar re fallakr ha tevel ?
P'emañ an den drouk o lonkañ unan justoc'h egetañ.

14 Perak e rafes d'an dud evel da besked ar mor
Evel d'ar re a fifil en dour, hep mostr ebet ?

15 O fakañ a ra holl gant e higenn,
O sachañ a ra e-barzh e roued,
O dastum a ra en e dramailh,
Ha setu-eñ er joa, el laouenidigezh !

16 Setu perak eo d'e roued e kinnig sakrifisoù,
Eo dirak e dramailh e laka profadennoù da vogediñ ;

14-15. Skeudenn ar C'haldead dindan stumm ur pesketad
o sachañ war e roued-stlej, pe o teurel er mor
roued-bann (an tramailh).

Habakouk : 1,16 -- 2,3

Rak drezo en deus bet tannoù druz,
Magadurezh saourus a drugarez dezho.

17 Ha derc'hel a ray eta da ziskargañ e roued
O lazhañ didruoz ar broadoù ?

Eil respont Doue : An den reizh a vevo

2. 1 Mont a ran da chom em gwere,
D'en em zerc'hel war sav war va moger,
D'ober gward da welout petra a lavaro,
Petra a responto d'am c'hlemmadenn.

2 Neuze Yaweh en em lakas da gomz ha lavarout :
" Skriv ar weledigezh hag engrav anezhi
E lizherennoù aes war dablezennoù
Evit ma vo lennet diboan.

3 Rak ar weledigezh-mañ a dle reiñ testeni
en he c'houlz,
Tennañ a ra war-du he zermes hep c'hwitadenn ;
Mar dale da zont, gortoz anezhi,
Dont a raio sur, hep mank ebet !

1. Ar profed a chom da c'hortoz respont an Aotrou evel
ur gward war lein ar mogerioù, sell. ouzh Is. 21,6-12;
Yer. 6,17; Yec'hezekiel 3,17; 33,1-9; Salm. 2,4.

Habakouk : 2,4 -- 2,6

4 "Setu diskaret an hini 'zo direizh e ene,
Met an den just a vevo dre nerzh e fealded".

II

LEVRIG AR MALLOZHIOU ENEP AN DIRANTED

Raklavar

5 Ya sur ! Troitour eo ar binvidigozh !
Koll a ra e skiant, n'hall ket chom didrabas
An hini a ledana e gorzailhenn evel ar Cheol,
An hini a zo rankles evel an Ankoù,
A zastum dindan e zalc'h an holl vroadoù,
A zaspugn evitañ an holl bobloù.

6 An holl neuze, hag-eñ ne savint ket enep
dezhañ ur flemmigan ?

=====
4. "Met an den just..." Ar frazenn-se a gavomp adkeme-
ret gant Sant Paol e Rom. 1,7 ; Gal. 3,11, hag el li-
zher d'an Hebreed 10,38 ; met gant ur ster un tammig
disheñvel levezonet gant an droidigezh c'hresianek
lec'h m'eo bet implijet ar ger feiz e-lec'h fealded.
Amañ e talv ar frazenn da lavarout ne bado ket da vi-
ken ar C'haldead fallakr, met Youda a bado hag a chomo
en abeg d'e reizhder. Kement-mañ a zo war un dro ur
galv d'an dud da zistreiñ da servij an Aotrou.
6. Kaout a reomp amañ lerc'h ouzh lerc'h pemp mallozh

Habakouk : 2,6 -- 2,8

Hag-eñ ne stummint ket diwar e benn fentigelloù.
'n ur lavarout :

Mallozh kentañ

Gwa an hini a zastum madoù ar re all

- betek pegoulz ? -

Hag a sam war e chouk traou roet da gred !

7 Hag-eñ ne savo ket da gredourien a daol-trumm,
Hag-eñ ne zihuno ket da broizhataerien ?
Mont a rez da vezañ lonket ganto.

8 Dre ma'c'h eus laket pobloù e-leizh en arigrap
E vi laket en arigrap gant restad ar pobloù,
Rak skuilhet ac'h eus gwad an dud ha gwastet ar broioù,
Ar c'hêrioù hag an holl dud a chome enno.

=====
a-enep an tiranterezh, hini ar Galdeiz moarvat. O kre-
giñ o femp gant ar ger : Gwa ! e tiskleriont tamalloù
hag e kemennont kastizadurioù a-enep dezho.

6-8. Ar gerioù : "Betek pegoulz ?" ha "Mont a rez da
vezañ lonket ganto" a zo moarvat notennoù-displegañ.

7. Ar ger hon eus troet gant "kredourien" a dalv ivez
"danterien".

Habakouk : 2,9 -- 2,13

Eil mallozh

9 Gwa an den a zastum 'vit e di
preizhadurioù direizh,
Evit diazozañ uhel-kaer e doull-kuzh
Gant ar soñj d'en em ziwall
diouzh taolioù an drougeur.

10 Met dismegañs da di eo an hini ac'h eus divizet:
Rak o tiskar dindan da daolioù pobloù e-leizh
Eo enep dit da-unan ac'h eus labouret.

11 Rak eus ar voger e kri ar maen
Hag an treust a respont dezhañ eus ar c'hoadaj.

Trede mallozh

12 Gwa an den a sav ur Gêr er gwad
Hag a ziazez ur Geoded war al lazherezh.

13 Hag-eñ n'eo ket hemañ diviz Yaweh an Arneadoù
Ma labouro ar pobloù evit an tan-gwall

=====

9. Ti a zo da gemor amañ en un doare ledan evit tie-
gezh, lignez, rouantelezh.
11. An ti savet gant danvezioù laeret, ar maen hag ar
c'hoad anezhañ a c'houlenn ennañ kastiz ha dial a-enep
ar perc'henn diwir.

Habakouk : 2,13 -- 2,17

Ma'n em skuizho ar broadoù evit an netra ?

14 Rak leuniet e vo an douar gant an anaoudegezh
des gloar Yaweh
Evel gant an doureier e vez karget strad ar mor.

Pevare mallozh

15 Gwa an hini a ro da evañ d'e nesañ
Hag a ziskenn e gontann dezhañ betek e vezviñ
Evit teurel ur sell ouzh e noazhder.

16 Da walc'h a vezh a gavi kentoc'h eget enor,
Ev te ivez d'ez tro ha diskouez da ziamdroc'h !
Emañ o tremen evidout ar c'hop eus dorn dehoù Yaweh,
An dismegañs a ya da c'holciñ da c'hloar.

17 Rak an taol drouk-nerzh graet d'al Liban
a bouezo warnout
Ha lazherezh al loened spouronet-holl,

=====

16. Ar c'hop a zo skeudenn konnar ha kastiz Doue e meur
a lec'h : sell. ouzh Yer. 25, 1, 15-29; 49, 12; Yec'h.
23, 32-34; Is. 51, 17-21; Hobd. 16; Salm. 59, 5; 74, 9.
17. An alouber a zistruje pep tra, gwez, loened, tud...
Dibenn ar gwerzad a ziskouez un hevelep testenn hag e
2, 8.

Habakouk : 2,17 -- 2,20

Rak skuilhet ac'h eus gwad an dud
ha gwastet ar broioù
Ar c'herioù hag an holl dud o chom enno.

Pempvet mallozh

19 Gwa an hini a lavar d'un tamm-koad : "Dihun" !
Ha d'ar maen mut : "Sav eus da gousk ha diougan !"
Gwiskadur aour hag arc'hant n'int ken, setu,
Met enno c'hwezh-buhez ebet.

18 Da betra e servij un delwenn gizellet
Pa'z eo he micherour en deus skultet anezhi ?
Ur skeudenn-deuz, un diougan a dromplerczh,
Pa'n em fiz en e stummadur ar stummer anezhañ ?
Petra dalv oberiañ idolennoù mut ?

20 Yaweh avat a zo o chom en Templ e santelezh,
Chou digomz dirazañ, douar a-bezh !

=====
18-19. E vit adkavout er vallozh-mañ an hevelep frammadur hag er re all, e ranker lenn ar gwerzad 19 arak 18. Dibenn ar werzenn 19b a zo diasur an destenn hag ar ster anezhañ : reoù all a dro : "En a zo an diougan !" pe "An diougan eo se !", pe c'hoazh "Hag-eñ e c'hell an dra-se kelenn !", pezh a ziskouez bezañ kentoc'h distummadurioù an destenn. Ar gwerzad 18b n'eo ket poursur kennebeut all, daoust na gemm ket kalz ar ster hervez ar c'hentelioù disheñvel. Dibenn ar gwerzad 18 : "Petra 'dalv oberiañ idolennoù mut ?" a seblant bezañ en tu-hont d'ar gont.

Habakouk : 3,1 -- 3,2

III
PEDENN-C'HALVADENN DA ZONEDIGEZH AN AOTROU

Titre ar c'hantik

3. 1 Pedenn. Gant Habakouk ar profed. War don ar c'hlemmangoù.

Raklavar

2 Yaweh, klevet em eus da gemenn,
Arvestet em eus, Yaweh, da oberenn.
Pa dremen ar bloavezhioù, distouez-hi endro,
Pa dremen ar bloavezhioù, ro-hi da anaout :
E kreiz da gonnar, az pezh soñj da drueziañ.

=====
3.1. War don ar c'hlemmangoù, hervez an destenn hebrek. Ar gresianeg a lavar : "War ar binvioù-kerdin".
2. Pa dremen ar bloavezhioù, ster ha testenn diasur. Reoù all a dro : "Pa dosta ar bloavezhioù" hervez ar gresianeg, pe c'hoazh : "En hor bloavezhioù..."

Habakouk : 3,3 -- 3,7

Yaweh o tont d'en em ziskouez

3 Setu Eloah o tont eus Teman,
Ar Sant o tont eus menez Faran.
E veurdez a c'holo an neñvad
Hag an douar 'zo leun gant e splannder.
4 E sked a luc'h 'vel sklerijenn,
Eus e zaouarn o teu bannoù :
Enno eo kuzhet e c'halloud.

5 Dirak e zrema e kerzh ar vosenn
Hag an derzhienn a heuilh e gamedoù.

6 Pa sav e lak an douar da grenañ,
Pa daol ur sell e lak ar broadoù da stroñsañ :
Neuze eo diempret ar menezioù peurbad
Ha dismantret ar c'hrec'hiennoù gourhen,
Hent e gerzhed a-holl-viskoazh !

7 Gwelout a ran teltennoù Kousan en o anken,
Krenañ 'ra tinelloù Douar Madian !

=====
3. Eloah, ano Doue a stum kozh. Donedigezh Doue a zo skeudennet amañ c'hoazh evel hini an arnev o tont gant kurun ha glaveier spontus.

Habakouk : 3,8 -- 3,13

Engann an Aotrou

8 Hag-eñ eo enep ar stêrioù, Yaweh,
Enep ar stêrioù e vefe entanet da gonnar,
Enep ar mor da fulor,
Pa savez war da virc'hed
War da girri trec'hus ?

9 Lakaat a rez da wareg en noazh,
Reiñ a rez d'he c'hordenn he gwalc'h a viroù.

Gant da froudoù e kleuzez an douar ;
10 Ouzh da welout, ar menezioù o deus gwentroù ;
Ur gwall varrad-dour a dremen,
Ar mor bras a ro e vouezh da glevout.

11 An heol a ankoua sklaerder ar goulou-deiz,
Al loar a chom en hec'h annez ;
En abeg da lugern da viroù o c'hournijal
En abeg da splannder da c'hoaf o luc'hediñ.

12 Ez konnar e stampe an douar,
Ez taerijenn e vac'hez ar broadoù.
13 Dont a rez d'ar brezel evit salviñ da bobl,
Evit salviñ da olevad.

Diskar a rez al lein eus ti an den fallakr,
Dizoleiñ a rez ar font betek ar maen.

Habakouk : 3,14 -- 3,17

14 Toullañ a rez gant da saezhioù
penn ar vrezelourion
A zirede d'an argad d'hon dispenn,
En ur yudal a joa evel pa vijent o lonkañ
En o mougev ar reuzcudig.

15 Gant da gezeg e vac'hez ar mor,
An dourioù bras conennus.

Klozadur : E kreiz spouron an douar, feiz en Doue.

16 Klévet em eus ha skrijet he deus va c'halon,
Gant an trouz-se o deus krenet va diweuz !
Ar brein a zo en em silot em eskern
Ha va diouc'har a drabidell dindanon !

Nann ! Didrubuilh e c'hortozin an deiz-se a enkreiz
A savo war ar bobl hon argad.

17 Zoken pa ne vleunio ken ar fiezenn,
Pa ne vo ken rezin er gwini,
Zoken pa vanko frouezh en olivez,

=====
14-15. Tu a vefe ivez da gompren : "...penn-rener ar
vrezelourien". Neuze ar gwerzad 15 a vez troet evel-
henn : "Met c'hwi a zistaol e gezeg er mor, en dourioù
bras conennus."

Habakouk : 3,17 -- 3,19

Pa ne roio ar parkoù boued ebet ken,
Pa ne vo ken deñved er c'hlozioù
Na buoc'h ebet ken er c'hrevier,

18 Me bepred a drido en Yaweh,
Me 'n em laouenaio en Doue, va salver !

19 Yaweh, ar mestr, a zo va norzh,
Lakaat a ra va zreid heñvel ouzh treid heizezed :
Va bleniañ a ra war an uhelennoù.

D'ar mestr-kaner : war ar binvioù-kerdin.

H O B D I A

+++++++

DIGORADUR

N'ouzomp netra diwar-benn ar profed Hobdia.

E ano a dalv servijer Yawoh, hag a seblant bezañ bet douget awalc'h e-kerzh an Testamant kozh (sell. ouzh I Rouanez 18,3).

Ret eo sellout ouzh an destenn hec'h-unan a-benn dizoleiñ tra pe dra diwar-benn mennad ar profed hag an amzer m'en deus bevet enni. Eno, siwazh ! n'eo ket peursklaer an traoù. Daoust d'al levrig bezañ gwall-verr (21 gwerzad) e c'heller hep diaesamant dizoleiñ ennañ diw lodenn disheñvel awalc'h.

Al lodenn gentañ, gwerzadoù 1-15, a zo un diougan a enep Edomiz o vezañ maz int en em unanet gant enebourien Jaruzalem, marteze en amzer ma voe kemeret ar gêr santel gant Naboukadnesar II e 586. En abeg d'e bec'he-
doù e vo Edom kastizet d'e dro.

An eil lodenn a zo anezhi un diougan eskatologel,

Hobdia : Digoradur

Ledanoc'h e ster. Amañ kentoc'h eget diskar an Edom istorek, eo distruj Edom evel pennpatrom ar Baganiezh an hini a zo diouganot, eo deiz Yaweh gant e varnedigezh a-enep ar broadoù ha trec'h e rouantelezh war an douar a-bezh.

Feiz e justis Doue a-enep an droug, feiz e trec'h Doue a-enep an idolonnoù, setu kentel Hobdia, setu ar sklerijenn a dleomp tennañ dioutañ evel un nerzh da genderc'hel gant hor stourm a-enep ar gwall a vez bepred ouzh hor gwaskañ a bep tu.

An Aotrou ne c'hell ket lezel ar fallagriezh digastiz. Evel m'en deus talvezet da Edom kement drasterezh en deus graet, evelse e vo didruez e-keñver an dud digar. Rak rouantelezh Yaweh a zo trec'h ar reizhder : ha ne c'hell ar reizhder bezañ nemet gant diskar an dud a nac'h dilezel an torfed. Met d'ar re just o c'houzañv gwaskerezh e vir an Aotrou digoll dleet ha silvidigezh.

H O B D I A
+++++

Ano al levr hag e vennad-

1 Gwoledigezh Hobdia. Diwar-benn Edom.

1a Ur gemennadurezh hon dus klevet a-berzh Yaweh
Hag ur c'hannad a zo bet kaset.
Evit he dougen d'ar broadoù :
" War sav ! A-enep ar bobl-se !
D'an emgann ! "

1. Parnedigezh an Aotrou a-enep Edom

1b Evel-henn e komz Yaweh, an Aotrou :

2 "Cwel, da lakaat a ran da vezañ bihan
e-touez ar broadoù :
Setu mañ out danvez an dispriz brasañ.

=====
1b. Ar werzenn-mañ a zo moarvat da adlec'hiañ a-
raok komzoù an Aotrou a-enep Edom.

3 Lorc'hentez da galon he deus da douellet,
Te hag a zo o chom o kevioù ar roc'h
A ra eus an uhelderioù da di-annez,
Te hag a lavar ez kalon :
Piv a raio din diskenn d'an douar ?

4 Na pa savfes ken uhel hag an erer,
Na pa lakfes da neizh e-touez ar stered
E tiskarin ac'hanout alese, - lavar Yaweh !

5 Mar deufe du-ze laeron pe riblerien en noz,
Hag-efi ne generfent ket diouzh o ezhom hepken ?
Mar deufe mendemourien du-ze
Hag-efi ne lezfent ket war o lerc'h
ur bod-rezin bennak ?

Met te, na pegen gwastet e vi !

6 O, na furchet eo bet Esaou,
Dizoloet e deñzerioù kuzhet !

7 Betek harzoù ar vro o deus da argaset,
Da douellet o deus, da holl gevredidi,
Da vazhyevet o deus, da vignoned !

=====

3. Kement-mañ a zo ur meneg eus Kêr-bonn Edom a oa
hec'h ano Has-Sela, da lavarout eo : ar Roc'h.

Ar re a veze o tebrin eus da vara
O deus stegnet pechoù dindan da dreid :
" N'en deus ket e skiant ken ! " emezo.

8 Ya, en deiz-se, lavar Yaweh !
E tennin kuit eus Edom ar re fur
Hag an dud skiantek eus Menez Esaou.
9 Sonnet e vo gant ar spouron da vrezelourien,
o Teman !
Ma vo dilamet kuit pep den eus Menez Esaou.

En abeg d'al lazhadeg, 10 en abeg d'ar mestaol
Ac'h eus graet a-enep Yakob, da vreur,
E vi golc'et a vezh ha distrujet da viken.

11 Pa 'n em zalc'hes a gostez en deiz-se
M'edo an enebourien o preizhata e vadoù,
Maz ae ar Varbared e-barzh dre an dorioù
Ha ma tennent plouz berr war Jeruzalem,
Te ivez a oa evel unan anezho.

=====

10. Abeg ar c'hastiz, kalon didruoz Edom.

11. En deiz-se, deiz Jeruzalem, ma oa Kaldeiz o kemer
pop tra hag o pulluc'hañ an Templ, Edom en em zalc'he
a gostez, hep reiñ sikour da Youda, o c'hortoz mont eñ
ivez gant an enebourien da breizhata ha da laerezh.

12 Na gemer ket plijadur o sellout ouzh da vreur
En doiz e walleur.

Na ra ket eus bugale Youda danvez da joa
En deiz o dismantr.

Ha n'a ket da leuskel komzoù a rogentez
En deiz an enkrez !

13 Na dremen ket dre zor va fobl
En deiz he rivin.

Na sell ket gant levenez ouzh he gwalleur
En deiz he rivin.

Na daol ket da zacuarn war he madoù
En deiz he rivin.

14 N'a ket d'en em guzhat er c'hroazhontoù
Evit lazhañ an dec'hourien.

Na ro ket an achapidi d'an enebour
En deiz an anken ! "

15 Rak tost eo deiz Yaweh a-enep an holl bobloù :
Evel m'ac'h eus graet e vezo graet dit-te ;
Kouezhañ a raio da oberoù war da benn !

2. Barnedigezh a-enep ar broadoù ha trec'h Israhel

16 Ya, evel m'hoc'h eus evet war va menez santel
Evelse ivez ec'h evo an holl bobloù hep paouez ;
Evañ a raint, evañ o gwalc'h
Hag e vezint evel pa na vijont bet netra biskoazh !

17 Met war venez Sion e vezo tud saveteet
- Ul lec'h santel a vezo anezhañ -
Ha tiegezh Yakob a zibourc'ho
Ar re o devo e zibourc'het !

18 Evel un tan e vo tiegezh Yakob,
Evel ur flamm tiegezh Yosef,
Hag evel soul tiegezh Esau.
Hon entanañ, hen pulluc'hañ a raint :
Nikun ne vano eus tiegezh Esau !
An hini hen lavar eo Yaweh !

=====

16. Anañ n'eo ken ouzh Edom emañ Yaweh o komz, met ouzh Israhel, o bobl. Evet en deus kalir ar c'hastiz gant distruj Jeruzalem; ar broadoù ivez, en abeg d'o zorfedoù a evo eus kop ar boan.

17. War venez Sion, e-touez ar Yuzevion e vo tud saveteet ur "restad". Sell. ouzh an arroud-se eus Hobdia meneget e Yoel 3,5, evel ur gomz a-berzh Yaweh.

18-20. Moarvat e tleer anañ kemer ar skeudenoù en un doare arcuezel : da geñver kastiz Esau en deiz Yaweh eo adsavidigezh hag astenn Israhel a zo taolennet, tud pastelloù Bro Youda oc'h en em ledañ war ar broioù pagan tro-war-dro. Testenn ar gwerzad 20 a zo siwash ! diasur.

Hobdia : 19 -- 21

19 Tud an Negeb aloubo Menez Esaou,
Ha tud ar goupezenn bro ar Filistidi :
Kemer a raint douar Efrain, douar Samaria,
Ha Benjamin en em ziazezo e Galaad.
20 Harluidi Halah, bugale Israhel,
Aloubo Kanaan betek Sarefta,
Ha prizonidi Israhel, ar re a zo e Sefarad,
A vo perc'henn war gêrioù an Negeb.

21 Pignat a raint, trec'hourien, war venez Sion,
Evit barn Menez Esaou,
Hag ar rouantelezh a vo da Yaweh !

=====
21. Taolit pled ouzh ar gontroliezh lakaet etre menez
Sion oc'h aroueziañ rouantelezh Yaweh ha menez Esaou
o talvezout evit pep galloud enebour d'an Aotrou.
Trec'h Yaweh eo fin ha finvezh an istor a-bezh.

Y O E L
++++++

DIGORADUR

Ano al levrig

An ano Yoel, o talvezout Yaweh a zo Doue, a welomp
douget gant meur a zen e pajennoù an Testamant kozh ;
met diwar-benn ar profed Yoel, mab Petouel, e-unan,
n'anavezomp netra nemet ar pezh a c'hellfe studi al
levrig-mañ hon lakaat da zizoleiñ. Ne vo siwazh ! ne-
met nebeut a dra.

Diwar an doare ma komz eus Judea, eus Jeruzalem, e
soñjer e tlee bezañ Judead, ha marteze o chom e Jeru-
zalem. An Templ, ar sakrifisoù, an drompilh a gon war
Venez Sion, ar bodadegoù santel, a zo traou anavezet
mat gantañ : en abeg da se o lavarer e c'hall bezañ
bet ur beleg. Abeg awalc'h a zo d'hen soñjal.

Frammadur ha pennsoñjoù ar skrid

Aes eo gwelout er skrid diw lodenn disheñvel :

Yoel : Digoradur

An hini gontañ, pennadoù 1-2, a zo un daolenn eus un aloubadeg lamperezed c'hoarvezet en amzer ar profed. Met ne zispleg anezhi nemet evit gervel ar bobl d'ar binijenn, hag an diougan a gemer doare ul lidadur a gañv hag a bedenn, evel pa hor bije amañ an destenn hec'h-unan bet implijet en Templ evit al lid.

An eil lodenn avat, pennadoù 3-4, a ra gant taolennoù arouezel: splannder ar Spered o skodiñ war bobl an Aotrou keit ha ma vez faezhet enebourien Doue en emgann speredel-se a glaskont ren a-enep dezhañ. Barnedigezh an Aotrou a gouezh kalet warno evit o distroadañ hag o dispenn.

En abeg da zoare disheñvel an diw lodenn ez eus bet biblourien o soñjal ne dleent ket bezañ bet savet gant an hevelep oberour. Met hep kontañ ez eo diaes-neurbet prouiñ saurt traou, e weler, o sellout tostoc'h, ez eus ur c'hevrec'h don kenetrezo: un hevelep lavarenn a zistro penn da benn d'al levrig "Deiz Yaweh" evit displegañ un hevelep soñj : an Aotrou eo ar mestr, hag e varnedigezh a gouezh war an holl, war e bobl evit he c'hastizañ hag he santelaat, war e enebourien evit o distrujañ hag o diskar.

Darempredoù a zo hep mar ebet etre an diw lodenn: aloubadeg al lamperezed a zo ur skeudenn eus argadegoù istorek enebourien Israhel. Hogen mar 'd eo bet kastizet Israhel, n'eo ket da lavarout e vefe an droug an

Yoel : Digoradur

hini a drec'ho ; Israhel a zo bet skoet evit e wellidigezh, met ar re fallakr a vo drastet evit o dispenn hag o distruj. Rak an Aotrou eo ar mestr, eñ eo an hini a drec'ho en splannder e rouantelezh.

Amzeriad ar skrid

Ar Viblourien a vremañ a gred gallout amzeriadañ levr Yoel, war-dro ar bloavezhioù 400 arak hor Salver: ar soñjoù a glotfe awalc'h gant ar re a c'heller mar-tezeañ er gumuniezh bet adsavet e Jeruzalem gant Hezra ha Nehemia. Met arvarus eo, a gav din, klask resisaat muloc'h.

Kelennadur al levrig

Analizenn ar skrid he deus dija diskuliet dimp penn-venozioù an oberour : Doue eo ar mestr, ha kouezhañ 'ra e varnedigezh war an holl bobloù. D'an dud eta da gemmañ o doare, n'eo ket a ziavez met a galon, ma c'hellint en em zigeriñ da skuilhidigezh ar Spered ha bezañ kontet e-touez e dud, ar re m'emañ eñ, Doue, o. chom en o zouez evel o mestr hag o salver.

Y O E L
++++++

Ano al levr

1, 1 Lavar Yaweh, bet kementet da Yoel, mab Petouel.

I

BARNEDIGEZH AN AOTROU A-ENEP E BOBL :
GWALENN AL LAMPEREZED

1. LIDADUR A GANV HAG A BEDENN

Klemgan war ar vro wastet ha rivinet

2 Selaouit an dra-mañ, kozhidi,
Roit ho skouarn da glevout, holl dud ar vro !
Ha c'hoarvezet eo bet kement-se en ho teizioù
Pe en amzer ho tadoù ?
3 Hen danevellit d'ho pugale,
Hag ho pugale d'o bugale,
Hag ar re-mañ d'ar rummad goude !

Yool : 1,4 -- 1,8

4 Dilerc'h ar marc'h-raden,
Al lamperez he deus hen debret !
Dilerc'h al lamperez,
Ar yelek en deus hen debret !
Dilerc'h ar yelek,
Ar c'hasil en deus hen debret !

5 Dihunit, mezverien, ha leñvit !
En abeg d'ar gwin nevez :
Lamet eo kuit eus ho kenoù !

6 Rak enep va bro ez eus pignet ur boblad
Galloudus, diniver :
O dent a zo dent leoned
Dent-korn leonezed.

7 Gwastet o deus va gwiniog
Ha bruzunet va fiezenn,
O diblusket o deus penn da benn ha torret,
O brankoù a zo douet da vezañ gwenn !

8 Hirvoud, evel ur werc'hez gwisket gant ar sac'h

=====
4. Anz a zo amañ eus un argadadeg lamperezed, taolen-
net dindan pevar ger disheñvel : gazan, an touzer ;
arbec'h, an distrujer ; yelek, ar c'harigner ; c'hasil,
an diblusker.

8. Ar profed a gomz amañ ouzh kumuniezh ar bobl skeu-

Yool : 1,8 -- 1,12

Abalamour da zanvez-pried he yaouankiz !

9 Rak profadenn ha skuilhadur sakr
A zo aet da get e ti Yaweh !
E kañv emañ ar veleien,
Servijerien Yaweh !

10 Gwastet eo ar maeziou,
E kañv emañ an douaroù
Drastet eo bet ar gwinizh,
Disec'het eo ar gwin nevez,
Aet eo da hesk an eoul fresk.

11 Bezit mantret, labourerien,
Hirvoudit, gwinierien,
War ar gwinizh hag an heiz,
Rak kollet eo eost ar maeziou !

12 Gweñvet eo ar gwini
Dizeriet ar gwez-figez,
Greunadez, palmez, gwez-avalou,
Holl wez ar parkeier 'zo disec'het.

=====
dennet dindan stumm ur plac'h yaouank kollet ganti he
danvez-pried. Ar sac'h a oa ur sae e reun gavr pe kañ-
val, sin eus kañv ha pinijenn.

9. Ken bras eo an dienez ma n'eus netra mui evit ar
brofadenn hag ar skuilhadur sakr a veze graet bemdez
diwar frouezh an douar gant bleud, gwin, eoul. Sell.
ouzh Ermaez. 29, 38-42 ; Niv. 28, 3-8.
10-12. Amañ ez eus un daolenn eus ar sec'hor a ya
peurliesañ gant aloubadeg al lamperezed.

Yoc1 : 1,12 -- 1,16

Aet eo da hešk al levenez
E-touez mibien an dud.

Galvadenn d'ar binijenn ha d'ar bedenn

13 Gwiskit ar sac'h, belcien,
Ha taolit gouclvanoù,
Hirvoudit, servijerien an aoter !
Deuit, tremenit an noz gwisket er sac'h,
Servijerien va Doue !

Rak eus ti ho Toue eo bet lamet kuit
Ar brofadenn hag ar skuilhadur sakr.

14 Kemennit ar yun,
Embannit al lid,
Bodit an henaoured

Hag holl dud ar vro,
Da di Yaweh, ho Toue.

Garnit war-du Yaweh :

15 "A ! Pebezh deiz !

Rak tost eo deiz Yaweh,

Dont a ra evel ur wastidigezh
A-berzh an Hollc'halloudeg."

16 Hag-eñ n'eo ket dindan hon daoulagad
Eo bet dilamet kuit ar bevañs,

Hag eus ti hon Doue

Al levenez hag an trivli ?

Yoc1 : 1,17 -- 2,2

17 Krazet eo bet an hadoù

Dindan o moudennoù :

Disantret eo ar sanailhoù

Ha dirapar ar solieroù

Dre maz eo manket an od !

18 Nag e klemm al loened !

Kantren a ra follet an tropelloù oc'hen

Dre n'o deus ken a beuriñ ;

Zoken an tropelloù deñved

A c'houzañv ar c'hastiz !

19 Krial a ran, Yaweh, war-du ennout,

Rak an tan en deus lonket peurvanoù ar stepenn,

Ar flamm he deus dêvet holl wez ar parkeier !

20 Loened ar maeziou zoken a vlej war-du ennout,

Dre maz eo disec'het ar gwazhiou-dour.

An tan en deus lonket peurvanoù ar stepenn !

Taolenn ar walenn hag ar c'hastiz

2. 1 Sonit ar c'horn e Sion,

Galvit d'an evezh war va menez santel !

Holl dud ar vro da greno

Rak deiz an Aotrou 'zo o tont,

Tostaat a ra !

2 Deiz a deñvalijenn hag a amc'houlou,

Yael : 2,2 -- 2,7

Deiz a goumoul hag a lugenn !
Rak endra m'en em zispak
Ar goulou-deiz war ar menezioù,
Setu ar bobl niverus ha kreñv,
A-seurt n'eus bet biskoazh
Ha na vo mai biken en he goude
Betek an oadvezhioù pellañ.

3 Dirazo, un tan kuzumer,
War o lerc'h, ur flamm dêvus.
En o raok eo ar vro evel lierzh an Eden,
En o goude n'eo ken met ur gouelec'h mantrus !
Netra ne dec'h diouto.

4 Hañval int ouzh mirc'hed,
Evel kezeg-red en em strinkont ;
5 Lavaret e vefe storlokadeg kirri
O lammat war gern ar menezioù,
Strakadenn ar flamm-tan
O teviñ ar soul,
Un arme c'hallaudus renket 'vit an emgann.

6 Ouzh o gwelout e koezh an enkreiz war ar pobloù,
An holl dremmoù a ya drouklivet.

7 Mont a reont d'an arsailh evel tud kadarn,
Evel brezelidi e pignont dreist ar mogerioù ;
Pep unan a ya war-eeun gant e hent,

Yael : 2,7 -- 2,11

Hep distreiñ diwar e arrouden.
8 An eil ne vount ket egile,
Pep unan a zalc'h gant e roud ;
Mont a reont a-bonn, a-dreuz d'an daredoù
Hep strafuilh ebet en o renkoù.
9 Arsailhañ a reont Kêr,
En em deurel ouzh ar mogerioù,
Pignat a-us d'an tiez,
Mont e-barzh dre ar prenestroù.
Evel laeron.

10 Dirazo e skrij an douar,
E kron an neñvoù !
An heol hag al loar a deñvala
Hag ar stered a goll o sked !
11 E penn e armead, Yaweh
A ro e vouezh da glevout ;
Rak diniver eo e strolladoù
Ha galloudek eo severer e urzhioù.
Ya, meurdeus eo Deiz Yaweh,
Spouronus a-grenn :
Piw a c'hell derc'hel outañ ?

=====
10-11. Taolenn un arnev spouronus, o vont gant alouba-
deg al lamperezed. An taran a-gevret gant an teñvalde-
rioù o vougañ heol ha loar, a zo bepred er Bibl, tra
eus ar yezh apokalipsek, skudenn da varnedigezh c'hall-
loudus an Aotroù o tont evit kastizañ ha salviñ.

Yool : 2,12 -- 2,16

Eil galvadenn d'ar binijenn

12 "Hogen bremañ c'hoazh, - lavar Yaweh ! -
Distroit davodon a greiz ho kalon,
Gant yun, gant daeroù ha gouelvan."

13 Rogit ho kalonoù ha n'eo ket ho tilhad,
Distroit da gacout Yaweh, ho Toue,
Rak trugarezus eo ha truezus,
Gorrek da gonnariñ ha pinvidik en madelezh,
Ha kouz en devez d'an droug.

14 Piv 'oar hag-eñ ne gemme ket e soñj
Hag-eñ n'en devo ket a guz,
Hag-eñ ne lezo ket bennozh war e lerc'h,
Danvez a brofadenn hag a skuilhatur sakr
Evit Yaweh, ho Toue ?

15 Sonit ar c'horn e Sion !

Kemennit ar yun,

Embannit al lid,

16 Strollit ar 'bobl,

Engalvit ar gumuniezh,

Bodit ar re gozh,

Tolpit ar vugaligoù,

Ar re a zo c'hoazh ouzh ar vronn !

=====
13-14. Diwar-benn trugarez Doue, sell. Ermaez. 34, 6 ;
Niv. 14, 18 ; Yer. 32, 18-19 ; Nahoum 1, 2-3 ; Salm 85,
15 ; 102, 8 ; 114, 8 ; Neh. 9, 17 ; Yona 4, 2.

Yool : 2,16 - 2,20

D'ar pried yaouank da gitaat e gambr
Hag ar wreg nevez he gwele !

17 Etre ar porched hag an aoter
Ra leñvo ar veleien, servijerien Yaweh,
Ra lavarint :

" Esporn, Aotrou, esporn da bobl,
Ha na ro ket da herezh dan dismegañs
Da c'hoaperezh ar broadoù !
Perak e lavarfed e-touez ar pobloù :
Pelec'h emañ eo Doue ? "

2. RESPONT AN AOTROU : PARDON HA BENNOZHIOU

18 Neuze e voe Yaweh fromet gant gwarizi evit eo vreo
Hag e truezas ouzh e bobl.

Pardon an Aotrou, diwezh ar walenn

19 Respont a reas an Aotrou ha lavarout :

" Setu ma kasan deoc'h

Ed, gwin nevez hag ecul fresk.

Hag ho kwalc'h ho po anezho.

Ha biken ken ne rim ac'hanoc'h

Danvez-goaperezh evit ar broadoù !

20 An hini a zeu eus an hanter-noz

=====
20. Aloubadegoù an enebourien a zeue bepred eus an han-

Yoel : 2,20 -- 2,23

E bellaat a rin dicuzhoc'h,
E zisteurel a rin en douar krin ha gouez,
Ar rak-ward anezhañ etrezek mor ar sav-heol,
E ward a-droñv war-du mor ar c'huzh-heol !
Ha diwarnañ e save ur c'hwezh-fall,
En em skuilho ur flaerriadenn ".
Rak traou bras en deus graet.

Taolenn a strujusted

21 Douaroù, n'ho pet ket aon ken,
Tridit, en em laoucnait,
Rak traou bras en deus graet Yaweh !

22 N'ho pet ket aon ken, loened ar maeziou,
Rak glasaet eo ondro peurvanoù ar stepenn,
Ar gwez a zoug o frouezh endro,
Ar winienn, ar flocenn a ro gant fonnusted.

23 Mibiën Sion, tridit gant ar joa,
En em laoucnait en Yaweh, ho Toue,
Dre ma ro deoc'h en amzer reizh
Glav an diskar-amzer,
Dre ma lak da ziskenn warnoc'h

=====
ternoz : kenstrollet eo anañ skeudenn an argaderien
hag hini al lamperezed. Mor ar sav-heol eo ar mor ma-
ro ; mor ar c'huzh-heol, ar mor kreizdouarel.

Yoel : 2,23 -- 2,27

Hini arnevez-amzer hag hini an diskar-amzer,
Evel gwechall !
24 Ho leurioù a vezo loun a ed,
Ar beolioù a foto gant gwin nevez hag eoul fresk.

25 "Ho tigoll a rin eus ar bloavezhioù
bet debret gant ar marc'h-raden hag ar yolek,
Gant ar c'hasil hag al lamperez,
Va armead vras

Am boa kaset a-enep deoc'h.

26 Debrin a reot leizh ho kof, d'ho kwalc'h,
Hag e veulot ano Yaweh, ho Toue,
An hini en devo graet burzhudoù en ho keñver !
Nann, va fobl n'anavezo ken ar vezh, biken !
27 C'hwi a ouezo gant se emañ e kreiz Israhel,
Ez on-me Yaweh, ho Toue, an hini dibar !
Nann, va fobl n'anavezo ken ar vezh, biken !

II

BARNEDIGEZH AN AOTROU ENEP AR BROADOU
SPLANNDER DA-ZONT E ROUANTELEZH

1. SKUILHIDIGEZH AR SPERED WAR AR RE REIZH

3.1 "Setu goude-se

Ma skuilhin va Spered war bop krouadur :

Ho mibion hag ho merc'hed a ziougano,

Ho tud kozh o devo huñvreoù,

Hag ho tud yaouank gweledigezhioù.

2 Zoken war ar sklaved, paotred ha merc'hed,

E skuilhin va Spered en deizioù-se.

3 Sinoù a lakin en neñv ha war an douar,

Gwad, tan ha bouilhadoù-moged."

4 An heol a droie en deñvalijenn

Hag al loar en gwad

A-barzh ma teuo deiz Yaweh,

Mourdeus, spouronus !

5 Met kement hini a zec'halvo ano Yaweh a vo salvet,

=====
3. Ar pennad 3 eus an hebreeg a zo niverennet 2, 28-32
en troidigezhioù gresianek ha latin, ha pennad 4 an he-
breeg a zo evelse pennad 3 an troidigezhioù.

5. Ar werzenn-mañ 5a a zo meneget e Rom. 10, 13. Evit
ar gwerzad a-bezh, sell. ouzh Hobdia 2, 17.

Rak war vonez Sion e choñno ur restad
Evel m'en deus lavaret Yaweh,
Hag en Jeruzalem, saveteidi,
Ar re c'halvet gant Yaweh.

2. BARNEDIGEZH A-ENEP AR BROADOU

Torfedoù ar broadoù

4. 1 "Rak en deizioù-se, en amzer-se,

Pa lakin Youda ha Jeruzalem da sevel endro,

2 E vodin an holl vroadoù

Hag e rin dezho diskenn en traonienn Yosafat ;

Hag eno e rin barnedigezh warno

En abeg da Israhel, va fobl ha va herezh,

Rak e stlabezet o deus e-touez ar broadoù,

Ha lodennet o deus va douar !

3 Tennet o deus plouz-berr war va fobl ;

Troket o deus paotred yaouank ouzh serc'hed

Hag evit gwin o deus gwerzhet

Plac'hed yaouank, evit evañ !"

=====
4,1. Adsavidigezh Israhel n'hall ket bezañ hep kastiz
ar pobloù o deus klasket e flastrañ. Splannijenn rouan-
telezh Doue a c'houlenn diskar an droug.
2. Yosafat a dalv: Yaweh a varn. Un tammig pelloc'h e
vo anvet, gwerzad 14 : Traonienn an Disentez. Un ano
arcuezel n'eo ken hervez ma seblant.

Torfedoù ar Fenikidi hag ar Filistidi

4 "Ha c'hwi ivez, Tir ha Sidon,
 Petra hoc'h eus a-enep din ?
 Ha c'hwi holl, pastelloù-bro Filistia ?
 Ha fellout a ra deoc'h en em veñjiñ ouzhin ?
 Met mar gellfec'h skeiñ ouzhin ho tial
 Eo buan e lakfen anezhañ da zistreiñ war ho penn !
 5 C'hwi eo hoc'h eus skrapet va arc'hant ha va aour
 Kaset ganeoc'h d'ho temploù va zeñzorioù prizius ;
 6 C'hwi eo hoc'h eus gwerzhet da vibien Yavan
 Mibien Youda ha Jeruzalen
 Evit o c'has kuit diouzh o bro.
 7 Ac'hanta ! Setu maz an da c'hervel anezho endro
 Eus al lec'h m'hoc'h eus o gwerzhet
 Ha ma lakin ho torfed da adkouezhañ war ho penn.
 8 Ho mibien hag ho merc'hed a werzhin-me
 Etre daouarn mibien Youda,
 Hag int o gwerzho d'ar Sabeidi
 D'ur vroad pell-pell,
 Rak Yaweh en deus hen lavaret !"

Emgann ha faezhidigezh ar Broadoù

9 Embannit kement-mañ e-mesk ar broadoù.
 En em aozit d'ar brezel,
 Galvit d'an emgann ar re gadarn !

=====

6. Mibien Yavan, Hellenidi Ionia.

Ra zeuio, ra savo
 An holl dud a vrezel !
 10 Gant ho soc'hioù grit klezeier,
 Ha gant ho strepoù, goafioù.
 Zoken an den gwan ra lavaro : "Me 'zo kadarn !"
 11 Hastit ha deuit,
 C'hwi holl, broadoù a-ziwar dro,
 Hag en em strollit eno !
 Yaweh, laka da c'houroned da ziskenn !

12 Ar broadoù da loc'hañ war raok ha da sevel
 Da draonienn Yosafat :
 Rak eno ec'h azezin evit barn
 An holl vroadoù tro-war-dro.
 13 Lakit ar falz e-barzh
 Rak dare eo an eost ;
 Deuit, mac'hit anesho
 Rak leun eo ar waskell ;
 Fennañ a ra ar pentonioù
 Ken bras maz eo o drougiezh.

14 Pobladoù-tud ha pobladoù-tud
 E traonienn an Disentez ;
 Rak test eo deiz Yaweh
 E traonienn an Disentez !

Yool : 4,15 -- 4,19

15 An heol hag' al loar a deñvala

Hag ar stered a goll o sked.

16 Eus Sion e yud Yaweh,

Eus Jeruzalem e ro e vouezh da glevout

Maz eo stroñset an neñvoù hag an douar.

Hogen evit e bobl e vo an Actroù ur repu,

Ur c'hreñvlec'h evit bugale Israhel.

17 "Hag e ouiot neuze ez on-me Yaweh, ho Toue,

Hag emañ o chom e Sion, va menez santel !

Jeruzalem a vo ul lec'h santel,

Ne dremenno ken enni an estrenien ! "

3. SPLANNDER PARADOZEL AN ISRAHEL DA ZONT

18 En deiz-se

E strilho ar menezioù gwin nevez

Hag eus ar c'hrec'hiennoù e tivero al laezh,

Hag en holl froudoù Youda

E redo an dourioù.

Ur vammenn a strinko eus ti Yaweh.

A zourao saonenn ar gwez-kasia.

19 An Ejipt avat a zeuio da vezañ ur gouelec'h,

Edom, ur stepenn vantrus,

Dre m'o deus drouk-wasket mibien Youda

Yool : 4,19 -- 4,21k

Ha skuilhet en o douar, o gwad dinamm.

21 " Ya, tennañ a rin digoll evit o gwad,
Ne lezin ket an torfed digastiz. "

20 Hogen Youda a vo tudet da holl viken

Ha Jeruzalem a remziad da remziad :

21k. Yaweh en devo en Sion e chomadur.

=====
21. Tennañ a rin digoll... Troidigezh hervez ar Gresi-
aneg. An diw werzenn-se a zo mearvat un notenn-disple-
gañ d'ar gwerzad 19. O kenstrollañ ar gwerzadoù 20 hag
21-k hon eus gwelloc'h testenn gant un deirwerzennad
mat-kenañ da echuiñ al levr.

Y O N A

++++++

DIGORADUR

Ano al levr

Laket eo bet al levrig-mañ war gont Yona, mab Ami-
tai, ur profed a zo meneg anezhañ en eil levr ar Roua-
ned 14, 25. Met sur mat n'ous da welout aze nemet ijin
pe faltazi un oberour a felle dezhañ chom dianav. Rak
da varn diouzh yezh ar skrid, diouzh ar soñjoù disple-
get, a zo da dostaat ouzh menozioù Yermia ha Yec'he-
zekiel, e ranker merkañ d'ar skrid-mañ un oad yaouan-
koc'h eget Yona kozh. Ret eo diskenn betek kreiz pe di-
benn ar 5^{vet} kantved arack hor Salver, da lavarout eo
war-dre ar bloavezhioù 450-400, evit gallout rentañ
kont eus doareoù ar skrid evel m'emañ.

Frammadur al levr

Pevar bennad gant pep a daclenn, hag ar re-mañ o'n
em stagañ diw ha diw, setu aze levrig Yona. Diw lodenn

eta gant daou bennad e pep unan.

Lodenn gentañ : skoudenn ar gorventenn : a) Yona o tec'hout da Darsis evit chom hep prezeg d'ar Baganed, a rank koulskoude diskleriañ d'ar vartoloded braster ha galloud Doue, hag ar re mañ en em dro war-du Doue Israhel ; b) Yona e donder ar mor, e-pad tri devezh ha teir nozvezh a gri etrezek Yaweh, hag hemañ a selaou e bedenn.

Eil lodenn : prezegerezh Yona e Niniveh : a) Yona a rank prezeg da dud Niniveh en desped dezhañ ; b) rann-galonet o welout tud Niniveh o kemmañ buhez e tec'h dindan ar risinonn evit klemm ouzh an Aotrou, hemañ a vat a damall dezhañ e galoter.

Kelennadurezh al levr

Met petra venn kement-se lavarout ? Sur mat n'eus ket da gemer ar skrid-mañ evel un danevell istorek, ul levr barzhoniell hag arouezel ez eo. Diwar sellout a dost e teu an dra-se da vezañ peursklaer. Niniveh a zo taolennet disp evel ur gêr divent. Ar furchadennoù graet war al lec'h o deus diskouezet ne oa ket Niniveh ken bras, nag a dost, hag e plij d'ar skrivagner hec'h ijinañ. Met Niniveh a oa chomet e soñj ar Yuzevien evel skoudenn ar Baganiezh galloudek ha didruez. D'ar c'houlz ma skrive an oberour ne oa ken ar gêr vras nemet un hongoun a c'helled faltaziañ diwar e benn. En

hevelop doare, ar pesk bras a lonk Yona, e weler mat dre ar c'hantik gwerzennaouet a leugn an eil pennad, ez eus da gompren anezhañ evel ur skeudenn eus ar mor, heñvelaet alies ouzh un euzhvil, ar mor hag a zo a-hend-all ur skeudenn eus ar maro : ac'hano gwerzennoù ar c'hantik o komz eus donderioù an dour, eus ankenioù ar maro, hep eno ebet ken eus ar pesk.

Met a-benn ar fin petra eo mennad al levr? Diskouez eus un tu, youl vat Doue o c'hervel gant trugarez an holl vroadoù d'e anavezout ha da vezañ salvet ; zoken tud Niniveh, zoken an Asiriz didruez ez eus e kalon Doue un druez evito. Hag eus un tu all, diskouez youl fall Yona : hemañ a zo skeudenn ar bobl yuzev na fell ket dezhi e vele astennet d'ar re all silvidigezh an Aotrou. O vezañ na fell ket da Israhel kas ba benn labour an Aotrou eo bet dija gwall-gastizet : darbet eo bet dezhi bezañ distrujet, diskennet eo gant aloubedeg Babuloniz hag amzervezh an harlu betek donderioù ar maro ; ha bremañ, dieubet maz eo endro en abeg d'he fedenn, ne gompren ket c'hoazh, ne fell ket dezhi seve- niñ al labour merket dezhi gant an Aotrou, gorvel ar re all da anavezout ar wirionez.

Kement-mañ n'eo ket a-enep ar pezh a lavar profeded all evel Hobdia, Yoel, diwar-benn barnedigezh ha dispenn ar broadoù. Ne vo salvet ar re-mañ nemet o kemmañ gant distruj kement a zo enno fallagiezh ha paganiezh

Yona : Digoradur

hudur evit dont da vezañ int ivez rouantelezh Doue.

Galvidigezh ar broadoù... Daoust da youl fall an dud, an Aotrou a gas da benn e vennadoù. Ur Yona a youl vat a zeuio, a vo salvet an holl dud gantañ, ar C'hrist. Hag onebiezh ar Yuzevien eo ar pezh a servijo d'an Aotrou evit ober e labour diouzh e ziviz : ar C'hrist, klasket e vo gant e dud en em zizober dioutañ evel pa lakfe Israhel en argoll (Yann, 11, 48-49); tremen a raio e kof ar boan hag ar maro tri devezh ha teir nozvezh hervez doare kontañ ar Yuzevien (Mazhev 12, 39); eñ a vo evit ar broadoù, daoust da warizi Israhel, prezeger ar gwir binijenn ha salver an holl (Mazhev 28, 19-20 ; Lukaz 24, 46-47, a ra meneg en un doare sklaer eus diougan Yona). Gwelet dindan ar sklerijenn-se eo sur mat al levrig-mañ unan eus ar re souezhusañ ha pouezhusañ e-touez holl levrioù an Testamant kozh.

Y O N A

+++++

Yona o tec'hout ha kastiz ar gorventenn

1. 1 Hag e teuas mouezh Yaweh da Yona, mab Amitai, o lavarout dezhañ : 2 " Sav, kae da Ninivoh, ar gêr vras, ha prezeg onep dezhi, rak savet eo he drugiezh botek ennon ".

3 Met Yona a savas evit tec'hel da Darsis, pell diouzh dremm Yaweh. Diskenn a reas da Yafo, ma kavas ul lestr da vont da Darsis ; paeañ a reas priz e dreizhadenn, hag eñ ha diskenn el lestr evit mont ganto da Darsis pell diouzh dremm Yaweh. 4 Hogen Yaweh a lakaas un avel vras da sevel war ar mor hag e teuas ur gorventenn vras war ar mor, hag al lestr a ginnige terriñ. 5 Ar verdeidi a gemeras aon, ha pep hini anezho a rae pedennoù d'e Zoue. Ha teurel a rejont er mor ar marc'hadourezhioù a oa er vatimant evit he skañvaat diouto. Met Yona oa diskennet da strad al lestr, hag aet en e c'hourvez e kouske kalet. 6 Neuze mestr al lestr da dostaat outañ ha da lavarout dezhañ : " Petra 'zo

ganit pa gouskezh evelse ? Sav, ped da Zoue ! Marteze en devezo Doue soñj diouzhiomp ha ned aimp ket da goll !

7 Neuze e lavarjont an eil d'egile : " Deomp 'ta, tennomp ar sord evit gouzout perak eo an droug-se war-nomp ". Teurel a rejont ar sord ha war Yona e kouezhas ar sord.

8 Neuze e lavarjont dezhañ : "Ro dimp da anaout pe-seurt micher ac'h eus, eus a belec'h e teuez, pehini da vro, eus petere pobl ez out ? " 9 Hag eñ da respont dezho : " Hebreed on-me. Yaweh, Doue an neñvou eo an hini a zoujan, oberour ar mor hag an douar ". 10 Aon bras a grogas er wazed hag e lavarjont dezhañ : " Perak ac'h eus graet se ? " Rak gouzout a rae ar wazed e tec'he a-zirak drema an Aotrou : hen diskleriet en devoa dezho. 11 Lavarout a rejont eta dezhañ : " Petra a raimp dit evit ma sioulaio ar mor evidomp ? " Rak ar mor a save dirolletoc'h dirolletañ. 12 Hag eñ da respont dezho : Krogit ennon, ha va zaolit er mor, hag ar mor a sioulaio en ho keñver, rak gouzout a ran eo abalamour din-me eo deuet ar gwall gorventenn-se war-noc'h. "

13 Ar wazed koulskoude a roeñve evit distreiñ d'an douar ; met ne oant ket evit dont a-benn dre ma teue ar mor da vezañ muioc'h mui dirollet outo. 14 Neuze e youc'hjent war-du an Aotrou hag e lavarjont : " A Ya-

3. Tarsis a oa evit an Hebreed ar pep pellañ eus an douaroù anavezet, hanter-noz Bro-Spagn,

14. Ar baganed-se, evito da vezañ paganed, a zo tud

weh ! Arabat e vefomp kollet en abeg d'an den-mañ. Na damall ket dimp ar gwad dibec'hed ; rak te, o Yaweh, ac'h eus graet evel m'eo bet plijet dit. " 15 Hag int war-se da gregiñ en Yona ha d'e deurel er mor : hag ar mor a sioulaas e gonnar. 16 Hag aon bras a savas d'ar wazed e-keñver Yaweh, ha kinnig a rejont un aberz da Yaweh ha gouestloù a rejont dezhañ.

Yona e kof ar maro

2. 1 Ha Yaweh a reas d'ur pesk bras dont da lonkañ Yona, hag e voe Yona e kof ar pesk e-pad tri devezh ha teir nozvezh. 2 Hag eus kof ar pesk e pede Yona war-du Doue hag e lavare :

=====

leun a vadelezh : ne fell ket dezho en em zizober qus Yona araok bezañ klasket e salviñ.

16. Evelse pa ne felle ket da Yona prezeg an Yaweh d'ar Baganed, e rank diskleriañ d'ar vartoloded galloud Doue. Hag ar re-mañ, tud vat, a gred diouzhtu. Pezh a c'hoarvez eo youl Doue, n'eo ket hini an den.

2.1 An Hebreed, evel Babiloniz, a selle ouzh ar mor e-vel ouzh ur galloud a varo. Ha skeudenniñ a raent anezhañ dindan stumm un euzhvil lonkus. Ac'hano an darempredoù laketañ etre ar mor, ar pesk hag ar Cheol. Ne chomo ket Yona e dalc'h ar mor : e gastiz a vo ur buridigezh evitañ pa 'n em droio endro war-du Doue. Ac'hano ar ster a varo hag a zasoro'h a zo gant ar penad-mañ, hag an implij a zo bet graet anezhañ, n'eo ket hepken gant hor Salver evit skeudenniñ e Bask e-unan, met ivez gant an Iliz kentañ evit skeudenniñ ar vadeziant hag hec'h esper en adsavidigezh ar c'horfoù.

Yona : 2,3 -- 2,8

3 Eus va anken am eus garmet war-du Yaweh
Ha va selaouet en deus.
Eus kof ar Cheol am eus kriet
Ha selaouet ac'h eus va mouezh.
4 Va'zaolet az poa en islonk, e kalon ar mor ;
An doureier am enkelc'hie ;
Da holl darzhioù ha da holl wagennoù
A zo tremenet warnon.
5 Ha me a lavare : Distaolet on
Pell diouzh sell da zaoulagad.
Daoust ha gwelout a rin adarre da dempl santel ?
6 An doureier am starde betek ar genoù,
Gronnet e oan gant an islonk.
Ar felu-mor a oa gweet endro d'am penn.
7 Diskennet e oan betek gwrizioù ar menezioù
Ha barrinier an douar a oa serret warnon da virviken.
Te avat ac'h eus graet d'am buhez
adsevel eus ar poull,
A Yaweh, va Doue !
8 Pa santen va ene o tinerzhañ em c'hreiz
Am eus bet soñj eus Yaweh,
Ha va fedenn a zo aet betek ennout
Betek da dempl santel.

3. Keñveriañ ar c'hantik-mañ gant ar Salmoù ; 119, 1 ;
87, 7-8 ; 17, 5-7 ; 41, 8 ; 15, 10 ; 29, 4 .

Yona : 2,9 --- 3,5

9 Ar re en em stag ouzh disterachoù ven
A zilez an hini 'zo trugarez.
10 Me avat, gant kanennoù a veuleudi
Me a ginnigo dit un aberzh
Hag e sevenin ar gouestloù am eus graet :
Gant Yaweh emañ ar silvidigezh.
11 Neuze Yaweh a gomzas ouzh ar pesk, hag ar pesk a
zislonkas Yona war an douar.

Yona o prezeg da dud Niniveh :

ar re-mañ a gemm o c'halon
3. 1 Hag evit un eil gwech e komzas Yaweh ouzh Yona
o lavarout dezhañ : 2 " Sav, kae da Niniveh, ar gêr
vras, hag embann enni ar gemmadurezh a roan dit". 3 Ha
Yona da sevel ha da vont da Niniveh, hervez lavar Ya-
weh.
Hogen Niniveh a oa anezhi ur gêr vras dirak Doue,
hed tri devezh bale dezhi. 4 Ha Yona da antren e Kêr,
hed un devezh bale; hag eñ da youc'hal ha da lavarout:
"Daou ugent devezh c'hoazh hag e va distrujet Niniveh".
5 Ha tud Niniveh a gredas en Doue : embann a rejont ur
yun, hag int d'en em wiskañ gant ar sio'h eus en den
3. Yona en deus desket sentiñ, met esperiñ a ra ne gom-
mo ket an dud ma vint kablusoc'h a se ha kastizet gar-
voc'h gant justis Doue.

uhelañ betek an hini izelañ. 6 Hag ar brud eus an dra-se o vezañ deuet betek Roue Niniveh, honañ a savas diwar e dron, a dennas e vantell diwarnañ evit kemer ar sac'h da wiskamant hag azezañ war al ludu. 7 Ha war urzh ar Roue hag ar pennoù bras e voe kriet hag embannet en Niniveh ar c'homzoù-mañ : " Arabat d'an dud ha d'ar chatal, d'an ojeded ha d'an deñved, tañva netra, na pouriñ nag evañ dour. 8 Ra vo gwisket gant ar sac'h tud ha loened, ra c'harmint gant nerzh war-du Doue, ha ra zistroio pep hini diouzh e vuhez fall ha diouzh an drougiezh a rae gant e zaouarn ! 9 Piv a oar hag-eñ ne zistroio ket Doue ha n'en devo ket keuz ha ne sioulaio ket tan e gonnar en doare na varvimp ket ! "

10 Doue a wêlas ar pezh a raent, penaos e cant o tistreiñ diwar o hent fallakr ; ha keuz en devoe d'an droug en devoa lavaret e raje dezho, ha n'hen greas ket.

Doan Yona, an Aotroù a rebech outañ e grizder

4. 1 Met Yona a voe doaniet gant se a zoan vras, ha droug a yeas ennañ. 2 Hag eñ da bediñ Yaweh ha da lavarout : " A Yaweh ! Daoust ha n'eo ket se a lavaren p'edon c'hoazh em bre ? Setu perak am eus klasket da gentañ tec'hel da Darsis, rak gouzout a raen ez out un Doue trugarezus ha truezus, gorrek da gonnariñ ha pinvidik en madelezh, o kaout keuz d'an droug. 3 Bremañ

'ta, Yaweh, tenn, ma az pod, va buhez diganin ; rak gwell eo ganin mervel eget bevañ. " 4 Ha Yaweh da lavarout dezhañ : " Abeg mat ac'h eus, a gav dit, da gonnariñ ? "

5 Met Yona a yeas e-maez Kêr, hag azezañ a reas diouzh tu ar sav-heol eus Kêr. Eno e savas ul lochenn evitañ e-unan hag e chome enni en disheol da c'hortoz gwelout ar pezh a zegouezhje gant Kêr. 6 Ha Yaweh a lakaas da ziwan ur risinenn a savas a-us da bonn Yona da vezañ disheol war e benn ma vefe disamet diouzh e zoan. Ul levezeg a voe evit Yona ar risinenn-se. 7 Met antronoz, da c'houlou-deiz, Yaweh a zegasas ur preñv a bikas ar risinenn, hag houmañ a zisec'has. 8 Ha pa savas an heol e lakaas Doue un avel skarin da c'hwezhañ diouzh ar Retor, hag an heol a skoas war benn Yona en doare ma simple. Hag eñ da c'houlenn mervel en ur lavarout : " Gwell eo ganin mervel eget bevañ. " 9 Met Doue a lavaras da Yona : " Abeg mat ac'h eus, a gav dit, gant ur risinenn, da gonnariñ ? " 10 Ha Yaweh da lavarout : " Doan ac'h eus en abeg d'ur risinenn n'az poa ket labouret eviti, n'az poa ket laketa da greskiñ, a zo bet ganet en un nozvezh hag a zo marvet en un nozvezh. 11 Ha me n'em befe ket truez ouzh Niniveh ar gêr

=====

11. C'hwec'h ugent mil a dud... ar re-se eo ar vugale diveiz c'hoazh n'ouzont ket diforc'hañ o dorn dehou diouzh o dorn kleiz. Ar re-se da vihanañ, eme an A-

Yona : 4, 11

vras, lec'h ez eus ouzhpenn o'hwec'h ugent mil a dud
n'ouzont ket peseurt kemm a zo etre o dorn dehoù hag o
dorn kleiz, ha chatál e-leizh ? "

=====
troù, n'int ket kablus, nag al loened. Daoust ha ne
dalvezont ket muioc'h eget ur risinenn ? Un doare eo
da lavarout da Yona : Te ac'h eus keuz ouzh ur risi-
nenn pa servij dit, daoust ha n'em eus ket, me ivez,
abegoù da gaout truez ouzh an dud, abegoù n'hellez ket
kompren...

